

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/KBO/2017/391

BETREFT: Niet-naleven regelgeving aanrekenen kosten in het basisonderwijs.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 8 juni 2017

1.2. Verzoekers

- [A], gemandateerd ouder, Vlaamse Confederatie van ouders en ouderverenigingen (VCOV);
- [B], gemandateerd ouder, Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs (KOOGO).

1.3. Verweerder:

Schoolbestuur: [X].

School: [Y].

1.4. CZB

Bij brief van 24 mei 2017, aangetekend verstuurd op 6 juni 2017, zenden de verzoekers hun klacht aan het secretariaat van de Commissie. Bij e-mail van 9 juni 2017 bezorgen de verzoekers het secretariaat een aantal bijlagen bij de klacht.

Bij aangetekende brief van 9 juni 2017 bezorgt het secretariaat de klacht (+ bijlagen) aan het schoolbestuur en een afschrift van die brief aan de directie van de school (met de klacht als bijlage).

Bij aangetekende brief van 22 juni 2017 wordt de verweerder uitgenodigd voor de zitting van 4 juli 2017. Bij e-mail van diezelfde datum worden ook de verzoekers uitgenodigd voor de zitting.

Bij e-mail en aangetekende brief van 27 juni 2017 bezorgt verwerende partij het secretariaat een verweerschrift (+ het schoolreglement als bijlage). Bij e-mail van 27 juni 2017 wordt het verweer aan de verzoekers verzonden.

2. INHOUD van de KLACHT

Verzoekers dienen een klacht in met betrekking tot het niet-naleven van de regelgeving i.v.m. het aanrekenen van kosten in het basisonderwijs door de [Y]. Dit naar aanleiding van een aantal meldingen daaromtrent die het Lokaal Overleg Platform Brussel Basisonderwijs ontving tijdens de inschrijvingsperiode voor aangemelde leerlingen.

VCOV vertegenwoordigt de ouders van een kind dat ingeschreven is in de [Y]. Zowel VCOV als KOOGO vertegenwoordigen ook de ouders die deelnamen aan de aanmeldings- en inschrijvingsprocedure binnen het LOP Brussel Basisonderwijs. Gelet op de bijkomende kosten die gevraagd worden bij de inschrijving, hebben verschillende ouders hun inschrijving in de [Y] niet voltooid en kwamen ze op wachtlijsten van andere scholen terecht.

In de ontvangen meldingen is er sprake van dat ouders die hun toewijzing aan [Y] willen omzetten in een inschrijving, op dat moment gevraagd wordt om een maandelijkse bijdrage van 200 euro te betalen. Daarnaast wordt ook een voorschot (85 of 45 euro) op de maximumfactuur gevraagd. Dit voorschot wordt ook vermeld in het schoolreglement. Er wordt echter niet verduidelijkt waarvoor dit bedrag precies gebruikt wordt.

Wanneer ouders zeggen dat een maandelijkse bijdrage niet haalbaar is, wordt de maandelijkse bijdrage beperkt tot 100 euro en vraagt men of het mogelijk is om tijdens de middag soep te maken.

Onder verwijzing naar een aantal bijgevoegde facturen die een ouder ontving in het schooljaar 2016-2017, maken verzoekers melding van volgende problemen:

- Bij de start op school moest de ouder 150 euro betalen. De ouder heeft nooit een antwoord gekregen op de vraag wat er met dit bedrag gebeurde.
- Naast het startbedrag werd een maandelijkse bijdrage van 200 euro gevraagd. Na heel wat aandringen werd dit bedrag herleid tot een maandelijks bedrag van 50 euro per kind. Verzoekers verwijzen naar een aantal facturen, waarbij telkens 50 euro wordt gevraagd zonder verdere verduidelijking. Deze verduidelijking volgt ook niet wanneer nadien mondeling uitleg gevraagd wordt.
- Ook de andere saldo's voor de maximumfactuur en opvang op de factuur zijn niet erg transparant.
- Bij de ouder wordt er op aangedrongen om de maandelijkse storting te automatiseren.
- In april werd een voorschot op de maximumfactuur voor schooljaar 2017-2018 gevraagd (85 euro voor het lager onderwijs en 45 euro voor het kleuteronderwijs). De ouder heeft dit betaald omdat haar verteld werd dat de kinderen anders volgend schooljaar niet meer ingeschreven konden worden.

Verzoekers menen dat de school op indirecte wijze inschrijvingsgeld vraagt en dat de bijdragen die aan de ouders gevraagd wordt niet in verhouding staan met de bijkomende prestaties die geleverd worden door de school. Zij vragen de Commissie te onderzoeken of de regelgeving i.v.m. de kosteloosheid van het onderwijs wordt nageleefd.

3. INHOUD van het VERWEER

Verwerende partij schetst vooreerst het unieke karakter van haar opvoedingsconcept en doet dan tegenover de klacht het volgende gelden.

- Met betrekking tot de betaling van een voorschot op de maximumfactuur bij de inschrijving:

Verwerende partij bevestigt bij de inschrijving een voorschot op de toegestane maximumfactuur te vragen en merkt op dat de regelgeving zich daar volgens haar niet tegen verzet.

Verwerende partij is van oordeel dat het Brussels inschrijvingssysteem de ouders er in de feiten toe aanzet om aan schoolshopping te doen, waardoor de school verplicht is om zich te “wapenen” tegen ouders en kinderen die met de noorderzon zouden vertrekken. Daarbij komt dat de [Y], net als andere methodescholen een bewuste keuze moet zijn van de ouders die hun kinderen een zeer specifieke opvoeding gunnen.

Met de vraag tot het onmiddellijk, bij wijze van voorschot, volstorten van het bedrag voor de maximumfactuur bij inschrijving, wenst verwerende partij de ouders er bewust van te maken dat hun inschrijving een engagement is naar de school toe.

- Met betrekking tot het niet verduidelijken waarvoor het voorschot op de maximumfactuur dient:

Verwerende partij stelt dat het schoolreglement, dat ouders ondertekenen bij inschrijving, vermeldt waarvoor de gevraagde voorschotten op de maximumfactuur dienen. Verwerende partij is van oordeel het geld van de maximumfactuur goed te besteden en stelt dat de uitstappen waarvoor die middelen zijn bedoeld tot op heden het bedrag van de maximumfactuur overschrijden. De meerkosten worden niet aangerekend maar gedragen door de school. De school voorziet ook om bij elk jaareinde de ouders informatie te bezorgen die dat aantoonst.

- Met betrekking tot het vragen van bijkomende kosten voor zover ouders werden toegewezen aan onze basisschool en het vragen van een maandelijkse bijdrage om de toewijzing om te zetten in een inschrijving:

Verwerende partij stelt dat de ouders bij de aanmelding de filosofie van de school en het uniek karakter ervan duidelijk wordt gemaakt. Er wordt gemeld dat het onafhankelijk beleid van de school ertoe leidt dat haar voortbestaan enkel en alleen is gegarandeerd dankzij vrijwillige ‘giften’ van de ouders aan de vzw.

Voor een opvoeding die feitelijk tot de eindtermen behoort, wordt geen enkele bijdrage gevraagd.

Alle giften geschieden evenwel op volstrekt vrijwillige basis. Ouders worden niet gedwongen, noch onder druk gezet, om deze of gene gift of bijdrage te doen. Het vrijwillig karakter om al dan niet een gift te doen, wordt door verwerende partij zeer strikt bewaakt.

Het deelnemen aan de gemeenschap kan overigens evenzeer gebeuren door de effectieve, andermaal vrijwillige, inzet door bv. soep te maken. Maar ook andere actieve deelnames worden gestimuleerd. Het zijn steeds ‘vragen’ en geen ‘opgelegde dwang’.

Kinderen werden nog nooit geweigerd, noch gestigmatiseerd, mochten de ouders niet wensen deel te nemen aan deze solidariteitsprincipes.

- Met betrekking tot de voorgedragen bewijsvoering via de scans van facturen die een ouder ontving en de moeilijkheden die die persoon daarbij ondervond geven wij reactie punt per punt :

M.b.t. de opmerking dat 150 euro wordt gevraagd bij de start: dit is volgens verwerende partij totaal foutief en onwaar. Mogelijk heeft de betrokken ouder de bedragen van 85 euro en 45 euro voor de maximumfacturen opgeteld, maar dat is dan 140 euro en geen 150 euro.

M.b.t. het feit dat naast een startbedrag een maandelijks bijdrage wordt gevraagd, verwijst verwerende partij naar haar verweer onder het vorige punt en stelt dat het geen bijdrage betreft, maar een gift.

M.b.t. de vraag om 50 euro te betalen en de voorgelegde facturen als bewijsstukken, stelt verwerende partij dat dit een voorschot betreft voor na-bewaking en andere kosten los van de maximumfactuur. De documenten die ter staving worden aangevoerd, bewijzen dat (naast het eerste document van november dat er wel degelijk uitleg vermeld is).

Een falen van het computersysteem heeft mogelijks tot een gedeeltelijk tekort aan informatie op de facturen geleid. De school kan echter geen transparantietekort verweten worden. Vanaf de maand mei 2017 was dit probleem opgelost.

Verwerende partij ontkent het vermeend aandringen bij de ouder om de storting te automatiseren. Eénmaal bij inschrijving, hetzij in het begin van het jaar, wordt gemeld dat ouders hun giften ook op die wijze kunnen overmaken. Enige druk komt hierbij echter niet te pas.

M.b.t. het tijdstip van het vragen tot betaling van de maximumfactuur, verwijst verwerende partij naar haar hoger vermelde verweer daaromtrent.

Verwerende partij stelt tot slot alle belang te hechten aan de naleving van de kosteloosheid van het basisonderwijs. Gebeurlijke aanbevelingen van de Commissie op dat vlak ziet men graag tegemoet en zullen met de nodige zorg worden opgevolgd.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1. Datum en uur: 4 juli 2017 om 13.30 uur.

4.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

4.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, zoals gewijzigd, als volgt samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter;

Hilde Timmermans, Thijs Streng, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

4.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Voor verzoekende partij: [C], directeur VCOV.

4.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en beslissing.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1. Regelgeving

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016.*

Artikel VII.5

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, ... en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;

2° ...

3° ...

Wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan zij beslissen om :

1° een gedeeltelijke terugbetaling van het werkingsbudget van de betrokken school of centrum, het betrokken centrum voor leerlingenbegeleiding of de betrokken school voor deeltijds kunstonderwijs op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van dat werkingsbudget en kan er niet toe leiden dat het aandeel in het werkingsbudget dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn;

2° ...

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur of het betrokken bestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

** Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966.*

Artikel 13 bepaalt dat de Lid-Staten het recht van eenieder op onderwijs erkennen en ten einde tot een volledige verwezenlijking van dit recht te komen, het lager onderwijs voor allen verplicht en kosteloos beschikbaar dient te zijn.

** Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989.*

Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, zich ertoe te verbinden het primair onderwijs verplicht te stellen en voor iedereen gratis beschikbaar te stellen;

** Grondwet.*

Artikel 24, § 3, eerste lid: “De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”.

** 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs*

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om

de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

- 1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;
- 2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;
- 3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§ 2. Voor de berekening van het maximumbedrag van de bijdrage, vermeld in § 1, 1° en 2°, wordt vanaf 1 september 2015 uitgegaan van de volgende basisbedragen per schooljaar:

- voor het kleuteronderwijs: 40 euro;
- voor het lager onderwijs: 80 euro.

Deze basisbedragen zijn per schooljaar aanpasbaar op basis van de gezondheidsindex van de maand maart van hetzelfde kalenderjaar waarin het schooljaar in kwestie begint volgens de volgende formule:

$Nx = \text{basisbedrag} (Cx/100,60);$

waarbij:

Nx gelijk is aan het geïndexeerde bedrag voor schooljaar x-y;

Cx de gezondheidsindex is van de maand maart van hetzelfde kalenderjaar (x) waarin het schooljaar begint;

100,6 de gezondheidsindex is van de maand januari 2014.

Hierbij wordt Nx afgerond naar het hoger gelegen geheel getal dat een veelvoud is van vijf.

§ 3. ...

§ 4. ...

Artikel 27ter

§1. De kosten die niet vervat zitten in artikel 27bis, §1, zijn niet onderworpen aan de maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdrageregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie.

§2. Na overleg binnen de schoolraad legt het schoolbestuur de lijst vast van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, zoals bepaald in artikel 27bis en §1 van dit artikel evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Deze bijdragen kunnen niet in één keer aan de ouders gevraagd worden, maar enkel gespreid over minstens drie keer gedurende het schooljaar.

§3. Vragen in verband met de toepassing van de beginselen vermeld in de artikelen 27, 27bis en 27ter en klachten in verband met inbreuken op deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Artikel 37

§ 1. Een schoolbestuur moet, met uitzondering van de ziekenhuisscholen, voor elk van zijn scholen met toepassing van de regelgeving inzake medezeggenschap een schoolreglement opstellen dat de betrekkingen tussen het schoolbestuur en de ouders en leerlingen regelt.

§ 2. Voor het kleuteronderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

2° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2.

.....

§ 3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2;

...

§4. /

§ 5. Voor materies waarbij ouders een individuele keuze kunnen maken, die door een regelgeving gegarandeerd wordt, kan die individuele keuze niet via het schoolreglement geregeld worden.

** Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.*

** Omzendbrief BaO/2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.*

5.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij, rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving, bevoegd is.

5.3. Beslissing

5.3.1. Kostenbeheersing in het basisonderwijs. Algemeen.

De kosteloosheid van het basisonderwijs zoals dat in internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs is omschreven, houdt in dat er in het door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te bereiken of een ontwikkelingsdoel na te streven. Dat houdt niet in dat aan de ouders nooit geldelijke bijdragen kunnen worden gevraagd.

In aanvulling op het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen de scholen, met het oog op het optimaliseren van het onderwijsaanbod, voor leerlingen onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn voor het bereiken van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen, zowel binnen als buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Sommige van deze activiteiten kunnen zij voor de leerlingen verplichtend stellen. Voor deze bijkomende activiteiten geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het decreet basisonderwijs voert op dat punt geen kosteloosheid in, maar beoogt een kostenbeperking te realiseren. Het decreet stelt daarom maximumbedragen vast die de school kan vragen voor een aantal activiteiten die niet noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Daarnaast kunnen ook bijdragen worden gevraagd voor afzonderlijke dienstverlening (zoals maaltijden, middagtoezicht) die niet verplicht gesteld kan worden. Dergelijke bijdragen moeten in een correcte verhouding staan tot de werkelijke kostprijs van de verleende diensten.

De onderwijsregelgeving bepaalt dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de schoolraad en dat er afwijkingen zijn voor minder gegoede ouders. De vergelijking tussen te maken kosten en gevraagde bijdragen dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle

ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

5.3.2. Opvraging bedrag maximumfactuur bij de inschrijving.

5.3.2.1. In de klacht komt naar voren dat ouders op het ogenblik van de inschrijving wordt gevraagd het gehele bedrag van de maximumfactuur (€45 in het kleuteronderwijs; €85 in het lager onderwijs) in één keer te betalen. Bevestiging daarvan kan gevonden worden in het voorgelegde schoolreglement. Verwerende partij verantwoordt haar handelwijze vanuit de betrachting onzekerheid in het verloop van de inschrijvingen te voorkomen. Door reeds bij de inschrijving het bedrag van de maximumfactuur op te vragen zou de school de ouders bewust maken van hun engagement.

Waar de Commissie het vragen van voorschotten op de maximumfactuur in principe aanvaardbaar acht, kan zij er in voorliggend geval niet aan voorbij dat de school de betaling van de genoemde bedragen uitdrukkelijk koppelt aan de inschrijving als dusdanig. Daarbij voegt zich de vaststelling dat de bestemming van de opgevraagde bedragen niet duidelijk is: er wordt in het voorgelegde schoolreglement niet aangegeven welke concrete activiteiten op de maximumfactuur zullen worden aangerekend.

Zoals verwerende partij het voorstelt, zijn de bij de inschrijving opgevraagde bedragen op te vatten als een waarborg voor het door de ouders aangegane engagement. Verwerende partij creëert aldus een drempel die niet te verzoenen is met de kosteloosheid van het basisonderwijs, die zoals hoger gesteld inhoudt dat geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. In het licht van deze kosteloosheid mogen ouders terecht verwachten niet reeds bij de inschrijving met een vraag naar betaling geconfronteerd te worden. In geen geval kan enige betaling als voorwaarde gelden voor een inschrijving. Door de betaling van de opgevraagde bedragen zo expliciet te verbinden aan de inschrijving, heeft het er voor de Commissie echter alle schijn van dat het hier een inschrijvingsgeld betreft.

De werkwijze van de school verhindert naar het oordeel van de Commissie een reële vrije toegang en is dan ook ontoelaatbaar.

5.3.2.2. Het opvragen van het bedrag van de maximumfactuur tijdens het voorafgaande schooljaar om de inschrijving te kunnen behouden is evenmin toegestaan. Nog daargelaten het beginsel dat het doorlopen van de inschrijving decretaal is gewaarborgd (37bis, §4 decreet basisonderwijs), kunnen ouders niet verplicht worden reeds te betalen tijdens een voorgaand schooljaar voor activiteiten waaraan hun kind zal deelnemen. Eerst in het schooljaar waarin de activiteiten plaatsvinden, ontstaat er juridisch in hoofde van de ouders een schuld tegenover de school (zie CZB/V/KBO/2011/297).

5.3.2.3. Onverminderd het gestelde onder de vorige punten, wijst de Commissie op de verplicht gespreide betaling zoals voorzien in artikel 27ter, § 2 van het Decreet Basisonderwijs. Luidens deze bepaling kunnen de bedragen van de maximumfactuur enkel gespreid over minstens drie keer gedurende het schooljaar aan de ouders worden gevraagd. Het in één keer opvragen van de bedragen van de maximumfactuur is dus hoe dan ook niet toegestaan.

5.3.3. Vrijwillige bijdragen.

5.3.3.1. Algemeen.

In een context van nieuwe schoolstichtingen gebaseerd op alternatieve opvoedingsprojecten is in een aantal scholen een vaste gedragslijn gegroeid om van de ouders op min of meer gestructureerde basis een (soms aanzienlijke) vrijwillige bijdrage te vragen, onderdeel van een sterk oudergedragen opvoedingsproject.

De Commissie overweegt dat, zolang de vrijwilligheid effectief gewaarborgd is, het storten van een vrijwillige bijdrage niet ter discussie kan worden gesteld. Het staat de ouders evengoed als buitenstaanders vrij om op eigen initiatief extra fondsen te verzamelen die het onderwijs van hun kinderen ten goede komen en/of om zelf giften te doen. Dit recht geldt uiteraard ongeacht de vraag wie de bestuursverantwoordelijkheid draagt voor de instelling.

Anderzijds benadrukt de Commissie dat zowel de in het decreet gelijke onderwijskansen gewaarborgde gelijke toegang voor alle leerlingen als de kostenbeperking ingevoerd met het decreet basisonderwijs, voor alle scholen geldt. Het zal onmiskenbaar zo zijn dat de wetenschap dat van de oudergroep in een school een vrijwillige bijdrage wordt gevraagd, voor een groot aantal ouders prohibitief zal zijn om hun kinderen in die school in te schrijven. Op die manier kan het recht om het eigen project sterk door ouderinitiatief (ook geldelijk) te laten dragen, op gespannen voet komen te staan met de in genoemde decreten ingeschreven maatschappelijke opdracht. De initiatiefnemers dienen zich wel bewust te zijn van de druk die daarvan uitgaat op het realiseren van de decretale verplichting van gelijke toegankelijkheid, kostenbeperking en bijzondere aandacht voor de situatie van ouders met een beperkte financiële achtergrond.

Uit het voorgaande volgt dat de scholen die op een georganiseerde manier van de ouders vrijwillige bijdragen verwachten, bijzondere aandacht moeten besteden aan de intrinsieke motivering van de oudergemeenschap en aan het vrijwillig karakter van de bijdragen. Verder moet worden aangenomen dat van het vragen van (vaste) vrijwillige bijdragen uitgaand van de school zelf, een andere druk zal uitgaan dan van een verzoek dat de oudervereniging richt naar de ouders van de school. Naar het oordeel van de Commissie past het daarom niet dat de school zelf op een gestructureerde wijze om vaste bijdragen zou vragen.

(Zie CZB/V/KBO/2008/209; CZB/KL/KBO/2010/272; CZB/V/KBO/2015/363)

5.3.3.2. Toepassing.

Verwerende partij ontkent niet dat de ouders vanuit de school op gestructureerde basis om een bijkomende bijdrage gevraagd wordt, bovenop het bedrag van de maximumfactuur en de bijdragen voor afzonderlijke dienstverlening. Zij stelt dat de ouders door haar duidelijk geïnformeerd worden omtrent het feit “dat de school nood heeft aan giften en zonder giften niet zou kunnen blijven functioneren”, maar dat deze giften “op volstrekt vrijwillige basis” gebeuren. Het voorgelegde schoolreglement bevat geen concrete bedragen of nadere modaliteiten, maar benadrukt wel duidelijk het belang van regelmatige schenkingen ter bestendiging van het specifieke schoolproject. Onder punt 2.6.2. van dit reglement is te lezen dat ouders geacht worden zich ervan bewust te zijn dat het opvoedingsproject om bijkomende middelen vraagt en zich daar maximaal voor te engageren. Uit de tekst is evenwel in het geheel niets af te leiden omtrent het vrijwillig karakter van de giften.

De Commissie stelt vast dat het beleid van de school met betrekking tot de maandelijkse bijkomende bijdrage allesbehalve transparant is. In samenhang met de wijze waarop de ouders het belang van de bijkomende giften wordt voorgesteld, leidt dat er volgens de Commissie toe dat de vereiste vrijwilligheid hoegenaamd niet gewaarborgd is. Dat ouders de boodschap wordt gegeven dat de school niet zou kunnen functioneren zonder bijkomende bijdragen, is

niet te verzoenen met een waarachtige vrije keuze voor het al dan niet storten van bijkomende bijdragen.

In het licht van de zorg voor het vrijwillig karakter van de gevraagde bijdragen, heeft de Commissie zoals vermeld eerder al gesteld dat het ook niet past dat de school zelf om vaste bijdragen zou vragen, gelet op de druk die daarvan uitgaat.

5.3.4. Transparantie in bijdrageregeling en facturatie.

5.3.4.1. De bijdrageregeling, die in het schoolreglement dient opgenomen te worden, moet om aan de betrachtingen van de decreetgever en de noden van de ouders te voldoen, volledig zijn en zo nauwkeurig als bij de aanvang van het schooljaar mogelijk is. Alle redelijkerwijze te verwachten bijdragen moeten worden vermeld. Een goede regeling zal ook transparant zijn opgesteld. Dat veronderstelt onder meer dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen verplichte en facultatieve bijdragen en de activiteiten die daar onder horen.

De Commissie heeft in het verleden herhaaldelijk gesteld dat ook de facturatie transparant hoort te zijn, zonder daarom voor elk onderdeel tot in het laatste detail gepreciseerd te moeten zijn. Ouders die wat dat betreft vragen hebben, moeten op hun verzoek wel een gedetailleerde verantwoording kunnen ontvangen. De school dient zich zo te organiseren dat de ouders daarvoor ook terecht kunnen en correct en zakelijk geïnformeerd worden.

5.3.4.2. De Commissie stelt vast dat de bijdrageregeling in het voorgelegde schoolreglement, met betrekking tot de verplichte activiteiten waarvan de kost op de scherpe maximumfactuur moet worden aangerekend, beperkt is tot een vermelding van de bedragen van deze maximumfactuur. Er wordt verder geen precisering geboden over welke concrete activiteiten tegen welke (te verwachten) kost door de school op de scherpe maximumfactuur zullen worden aangerekend. De Commissie is van oordeel dat de regeling daarmee een gebrek aan transparantie vertoont.

Met betrekking tot de kosten voor opvang, drank en fruit anderzijds (punt 2.6.3. schoolreglement), wijst de Commissie erop dat het om een aanvullende dienstverlening van de school gaat waar nooit een aankoopverplichting kan gelden (zie m.b.t. de aankoop van drank op school, onder meer CZB/V/KBO/2008/214; CZB/KL/KBO/2009/255; CZB/KL/KBO/2013/335). Ouders dienen daarover duidelijker in die zin geïnformeerd te worden. De Commissie wijst in dit verband ook op artikel 37, §5 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, waarin is bepaald dat ouders die op een facultatief aanbod wensen in te gaan expliciet van die keuze moeten doen blijken.

5.3.4.3. De door de verzoekers voorgelegde facturen vertonen eveneens een manifest gebrek aan transparantie. Waar op elke factuur de vraag tot het overschrijven van een bedrag van €50 terugkeert, wordt nergens toegelicht wat de bestemming van dat bedrag is. De verzoekers stellen dat het hier gaat om de maandelijkse bijkomende bijdragen (de zogenaamde ‘giften’), verwerende partij beweert dan weer dat het een voorschot betreft voor bewaking en andere kosten los van de maximumfactuur. Indien al zou kunnen aangenomen worden dat de gevraagde bedragen dienen om de op de facturen vermelde saldo’s aan te zuiveren, dan is er weer de vaststelling dat deze saldo’s worden bekomen op basis van zowel uitgaven voor activiteiten gedekt door de maximumfactuur als uitgaven voor aanvullende dienstverlening. Uit het geheel van deze vaststellingen blijkt hoe dan ook dat de school ook op het vlak van transparantie in de facturatie nog grote inspanningen dient te leveren.

5.3.5. De Commissie komt tot de volgende beslissing:

Het opvragen van het bedrag van de maximumfactuur bij de inschrijving als waarborg voor het engagement van de ouders, verhindert een reële vrije toegang en is niet te verzoenen met de kosteloosheid van het basisonderwijs.

Het beleid van de school inzake de bijkomende bijdrage is niet transparant en garandeert in geen geval de vereiste vrijwilligheid. Het past ook niet dat de school zelf op een gestructureerde wijze deze bijdrage int.

De in het schoolreglement opgenomen bijdrageregeling en de facturatie vertonen een manifest gebrek aan transparantie.

De klacht is gegrond.

De Commissie nodigt het schoolbestuur uit om de Commissie uiterlijk binnen de drie maanden na de ontvangst van de beslissing mee te delen hoe het in zijn verder beleid met deze beslissing passend rekening wil houden.

5.4. Sanctieregeling

Artikel VII.5, 2e lid van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 bepaalt dat de Commissie, wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan beslissen om een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken school op te leggen. Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

De Commissie gaat ervan uit dat de verwerende partij de aanbevelingen van de Commissie zal opvolgen en ziet voorlopig dan ook geen aanleiding tot het opleggen van een sanctie.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de tweede dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, bij aangetekend schrijven een beroep bij de Vlaamse Regering, in de persoon van de Minister van Onderwijs ingesteld worden (met een afschrift aan het secretariaat van de Commissie).

Brussel, 4 juli 2017

Frederik Stevens
Waarnemend Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter